

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ*

HANS JOACHIM SCHNEIDER,

Καθηγητής Εγκληματολογίας, Πανεπιστήμιο Westfalen

Η συνεχής αλληλεπίδραση της δημοσιοποιημένης γνώμης και της κοινής γνώμης σχετικά με το έγκλημα, δημιουργεί αφ' ενός, μια διαστρέβλωση της πραγματικότητας του εγκλήματος (π.χ. προβολές σκηνών βίας, βιασμών, αυτοκτονιών κλπ) και αφ' ετέρου, ατονεί τα συναισθήματα αγάπης και συμπόνιας των δεκτών και προκαλεί συγκινησιακή «ανοσία» σε ενήλικους και παιδιά. Αυτό επιτυγχάνεται με την παρουσίαση από τα Μ.Μ.Ε επιλεκτικών προγραμμάτων / δημοσιευμάτων βίας και εγκληματικότητας, που στοχεύουν στη μεγάλη ακροαματικότητα / κυκλοφορία. Εμπειρικά, τεκμηριώνεται η άποψη με πέντε παραδείγματα συγκεκριμένων τρόπων παρουσίασης της εγκληματικότητας στα Μ.Μ.Ε. Γίνεται αναφορά σε δυό γερμανικά κανάλια τηλεόρασης, δυό εφημερίδες, κόμικς κλπ.

Τέλος, παρουσιάζονται θεωρητικές μελέτες που προβάλλουν αντιρρήσεις σχετικά με την επίδραση των Μ.Μ.Ε. στην εγκληματικότητα των δεκτών.

1. Η σπουδαιότητα του θέματος

Την τελευταία δεκαετία, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν παγκοσμίως επεκταθεί, έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη επιρροή και δύναμη. Μετά τη δυνατότητα λήψης ενός τηλεοπτικού καναλιού στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στη δεκαετία του '50 καθώς και της λήψης τριών τηλεοπτικών καναλιών στις δεκαετίες του '60 και '70, ο αριθμός των διαθέσιμων τηλεοπτικών καναλιών έχει αυξηθεί για ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού στη Δυτική Ευρώπη, μέσω της καλωδιακής τηλεόρασης, σε έντεκα ή και περισσότερα προγράμματα τα τελευταία χρόνια. Περισσότερα τηλεοπτικά κανάλια εξαγγέλλονται. Επιπλέον υπάρχει η τεράστια προσφορά του βίντεο. Η κατανομή των συσκευών βίντεο στον πληθυσμό αυξάνεται συνεχώς. Σε παγκόσμια κλίμακα, οδεύουμε προς μια επικοινωνία — προς μια κοινωνία μέσω μαζικής ενημέρωσης, όπου η φαντασία, η ψευδαίσθηση, ο προσδιορισμός της πραγματικότητας αναλαμβάνουν μεγαλύτερο ρόλο από την ίδια την πραγματικότητα, όπου οι άνθρωποι επιθυμούν την συνεχή ψυχαγωγία τους κι όπου δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην περιγραφή του περιεχομένου παρά στο ίδιο το περιεχόμενο.

Επί αιώνες, ειδήσεις αναφορικά με το έγκλημα γοήτευαν το κοινό. Στον Μεσαίωνα, οι τροβαδούροι ταξίδευαν από πόλη σε πόλη,

---

*μετάφραση: Μιχάλης Μαυρής - Ζένια Κερασίδη

τραγουδώντας τις μπαλλάντες τους που το μεγαλύτερο μέρος τους ήταν ιστορίες φόνων. Οι ιστορίες εγκλημάτων δεν αποτελούν εξέλιξη, γιατί δεν αναφέρουν τίποτα ουσιαστικά καινούριο.

Συνήθως ακολουθούν το πρότυπο του «οικογενειακού αισθήματος», γιατί λειτουργούν εφησυχαστικά για την κοινωνία και γιατί μέσω αυτών ο «νομοταγής πολίτης» μπορεί να διαχωρίσει τον εαυτό του από τον εγκληματία. Μ' αυτό τον τρόπο, αποδεικνύεται πως η ταυτότητά του είναι «φυσιολογική» κι ότι πρέπει να είναι ικανοποιημένος που νοιώθει καλύτερος από τους εγκληματίες και που κατάφερε επιτυχώς να αποφύγει την εγκληματική πράξη (Paul Reiwald 1948, Helmut Ostermeyer 1975). Υπάρχει μια τεράστια ζήτηση εκ μέρους του πληθυσμού για ειδήσεις εγκλημάτων, επειδή ψυχαγωγούν και αποβάλλουν την ανία της καθημερινότητας.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ευχαρίστως εκπληρώνουν αυτή την επιθυμία, γιατί οι ειδήσεις εγκλημάτων κοστίζουν φτηνά, αποκτώνται εύκολα και βοηθούν στην πώληση σχεδόν όλων των προϊόντων. Γι' αυτό το λόγο υπάρχει μια συμβίωση, μια ανίερη συμμαχία μεταξύ των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της κοινωνίας, ενάντια στην οποία η κριτική εγκληματολογία προβάλλει τις αντιρρήσεις της σχεδόν μάταια.

2. Το παράδειγμα εμπειρικής περιπτωσιολογικής μελέτης

Το 1922, ο **M.K. Wisehart** ήταν ο πρώτος που ανακάλυψε ότι η δημοσιοποιημένη γνώμη (τα μέσα μαζικής ενημέρωσης) επηρέαζαν σημαντικά την κοινή γνώμη σχετικά με το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη, αν και καμιά από τις δύο γνώμες δεν ήταν σύμφωνη με την πραγματικότητα για το έγκλημα, όπως αυτό εκφραζόταν στις εγκληματολογικές στατιστικές και στην εγκληματολογική έρευνα.

Η πραγματικότητα του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης στην εγκληματολογική έρευνα είναι επίσης, μια κατασκευή. Από δω ανακύπτει το επιστημολογικό ερώτημα εάν όντως κατανοούμε όσα θέλουμε να κατανοήσουμε. Βασίζεται περαιτέρω, στην ιδέα της κοινωνικής αντίληψης, που θεωρεί δεδομένο ότι όσα αντιλαμβανόμαστε είναι άκρως επηρεασμένα απ' την κοινωνία στην οποία ζούμε.

Εκτός αυτών των θεωρητικών και μεθοδολογικών προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπιστούν σ' οποιοδήποτε είδος έρευνας, η εγκληματολογική κατασκευή της πραγματικότητας του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης είναι ως κανόνας ασύγκριτα ασφαλέστερος σε αξιοπιστία και εγκυρότητα απ' ό,τι η παρουσίαση που δίνεται για το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη από τα μέσα ενημέρωσης. Απ' την εποχή του Wisehart που ο κοινωνικοψυχολογικός μηχανισμός ανακαλύφθηκε, επιβεβαιώθηκε και σε πολυάριθμες εμπειρικές ερευνητικές μελέτες (**F. James Davis** 1952, **E. Terrence Jones** 1976,

Drew Humphries 1981). Μια από τις πιο πρόσφατες μελέτες δημοσιεύτηκε στη Νέα Ζηλανδία (**Jane Kelsey & Warren Young** 1982).

Η άποψη ότι η παρουσίαση του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στην κοινή γνώμη αλληλοεπηρεάζονται συνεχώς και ότι η εγκληματολογική έρευνα σχετικά με την πραγματικότητα του εγκλήματος, δεν έχει σχεδόν καμιά επίδραση στην δημοσιοποιημένη γνώμη καθώς και στην κοινή γνώμη, μπορεί να αποδειχθεί μέσω ενός παραδείγματος που αναπτύχθηκε εντυπωσιακά απ' τον **Mark Fishman** (1978).

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δημιουργούν «κύματα εγκληματικότητας», υποκειμενικές εντυπώσεις περιοδικών εξάρσεων ή επιδημιών ποινικών αδικημάτων. Στα τέλη του 1976, η Ν. Υόρκη βίωσε ένα τέτοιο κύμα εγκληματικότητας από τα μέσα ενημέρωσης. Οι τρεις εφημερίδες, «New York Times», «New York Daily News» και «New York Post» καθώς και τα πέντε τοπικά τηλεοπτικά δίκτυα μετέδιδαν στα δελτία ειδήσεών τους, αλληπάληλες περιπτώσεις εγκλημάτων βίας κατά ηλικιωμένων. Οι παραλήπτες αυτών των μηνυμάτων σχημάτιζαν την εντύπωση αύξησης των εγκλημάτων βίας κατά των ηλικιωμένων. Αυτό το κύμα εγκληματικότητας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, διήρκεσε περίπου επτά εβδομάδες. Εφημερίδες και τηλεοπτικά δίκτυα, παντού στις Ηνωμένες Πολιτείες ασχολήθηκαν με το θέμα. «Τα εγκλήματα κατά ηλικιωμένων» ήταν τυπικά εγκλήματα με τυπικά θέματα, τυπικούς δράστες, και τυπικές συνθήκες. Οι δράστες λησטיών, φόνων και βιασμών κατά ηλικιωμένων, ήταν ως επί το πλείστον, νεαροί μαύροι με βεβαρυμένα ποινικά μητρώα.

Προέρχονταν από συνοικίες «γκέτο» κοντά σε περιοχές που ζούσαν ηλικιωμένα λευκά άτομα, τα τυπικά θύματα, που για διάφορους λόγους, κυρίως εξαιτίας της φτώχειας, δεν εγκατέλειψαν το κέντρο της Νέας Υόρκης για να μετακομίσουν στα προάστια.

Οι δημοσιογράφοι χρησιμοποίησαν την ιδέα του «εγκλήματος κατά των ηλικιωμένων» σαν σενάριο ταινίας και στη διάρκεια του Νοεμβρίου και Δεκεμβρίου του 1976, μετέδιδαν το ένα άγριο περιστατικό μετά το άλλο.

Το κύμα εγκληματικότητας από τα μέσα ενημέρωσης δεν είχε παρολαυτά τεκμηριωμένη βάση. Οι στατιστικές του Αστυνομικού Τμήματος της Ν. Υόρκης, δεν παρουσίαζαν αύξηση των εγκλημάτων κατά των ηλικιωμένων για το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 1976. Στην πραγματικότητα, όσον αφορά στους φόνους ηλικιωμένων, οι στατιστικές έδειχναν μια μείωση του 19%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το 28% των ειδήσεων σχετικά με τα εγκλήματα αναφέρονται σε φόνους ηλικιωμένων, ενώ στις στατιστικές της Αστυνομίας της Ν. Υόρκης, οι φόνοι ηλικιωμένων αναλογούσαν σ' ένα ποσοστό, λιγότερο του 1%.

Τα εγκλήματα κατά ηλικιωμένων το 1976, δεν διέφεραν διόλου από τη ροπή προς το έγκλημα του γενικότερου πληθυσμού (Fishman 1978). Αν και το κύμα εγκληματικότητας απ' τα μέσα ενημέρωσης δεν είχε καμιά πραγματική βάση, δημιούργησε παρολαυτά, μια αλληλεπίδραση μεταξύ της δημοσιοποιημένης γνώμης και της κοινής γνώμης. Δημοσκοπήσεις στις Η.Π.Α. τον Μάιο του 1977, έδειξαν πως το 60% του δείγματος υποστήριξε την άποψη ότι τα εγκλήματα κατά των ηλικιωμένων είχαν αριθμητικώς αυξηθεί. Το 50% των ερωτηθέντων, ηλικίας πάνω από 50 ετών, ανησυχούσαν πως δεν ήταν τόσο ασφαλές να κυκλοφορεί κανείς στο δρόμο όσο ήταν πριν ένα χρόνο (Fishman 1978). Αμέσως μετά την επινόηση ενός θέματος σχετικό με το έγκλημα για δημοσιογραφική εκμετάλλευση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μεταδίδουν επίσης και τις αντιδράσεις που αυτά τα ίδια προκάλεσαν. Μ' αυτήν την έννοια, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης «δημιουργούν» τις δικές τους ειδήσεις αναφορικά με το έγκλημα. Υπάρχει μια αμοιβαία επιρροή ανάμεσα στη δημοσιοποιημένη γνώμη και στην κοινή γνώμη, μια συνεχής αλληλεπίδραση. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας δεν αντικατοπτρίζουν μόνο την κοινωνική διαδικασία την οποία πραγματεύονται. Αντίθετα, επεμβαίνουν στην κοινωνική διαδικασία προκαλώντας αντιδράσεις από τις ειδήσεις τους και μεταδίδοντάς τες. Έχουν ήδη προταθεί μεταρρυθμίσεις για το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης. Ερωτήματα και συζητήσεις βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη του Κοινοβουλίου. Υλοποιούνται νέα προγράμματα στην Αστυνομία και οργανώνονται συνελεύσεις με συμμετοχή πολιτών. Οι επίσημες αντιδράσεις επιτείνουν το αληθοφανές του «κύματος εγκληματικότητας» σε σχέση με το παρελθόν, σύμφωνα με τις μεταδόσεις των μέσων ενημέρωσης.

Μέσω της επιλεκτικής μετάδοσης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κατευθύνουν την πληροφόρηση του κοινού, διαμορφώνουν την κοινωνική θέαση του εγκλήματος σύμφωνα με τις ανάγκες τους, δίχως να εναρμονίζονται με την εγκληματολογική έρευνα ούτε και με τις ανάγκες του κοινωνικού ελέγχου.

Ακόμα κι αν τα κύματα εγκληματικότητας των μέσων ενημέρωσης βρίσκονται αποκλειστικά στην φαντασία των πομπών και των δεκτών, εξακολουθούν να έχουν συνέπειες. Η φανταστική αλληλεπίδραση της δημοσιοποιημένης γνώμης και της κοινής γνώμης, έχει επακόλουθα στην κοινωνική πραγματικότητα, στη λειτουργία της Δικαιοσύνης κι ακόμα και στην ποινική νομοθεσία. Το ανωτέρω έγινε προφανές στη διάρκεια του κύματος εγκληματικότητας απ' τα μέσα ενημέρωσης, στα τέλη του 1976 στη Νέα Υόρκη.

Ο θεσμός των δικαστηρίων ανηλίκων επικρίθηκε. Τα δικαστήρια ανηλίκων και τα καταστήματα εκπαίδευσης θεωρήθηκαν πολύ επιεικώς και πολύ ανεκτικά.

Κάτω από την πίεση της κοινής γνώμης, τα δικαστήρια ανηλίκων και τα καταστήματα εκπαίδευσης τροποποίησαν τη πρακτική τους:

Επέβαλαν αυστηρότερες ποινές και τις εκτελούσαν αμείλικτα. Νομοσχέδια που προέβλεπαν επιβαρυντικές ποινές για ανήλικους δράστες με βεβαρυμένα ποινικά μητρώα, οι οποίοι είχαν διαπράξει κάποιο έγκλημα κατά ηλικιωμένου, κατατέθηκαν στο νομοθετικό σώμα της Πολιτείας της Νέας Υόρκης (Fishman 1978).

Η αιτία δημιουργίας κυμάτων εγκληματικότητας από τα μέσα ενημέρωσης είναι πολύ απλή. Οι δημοσιογράφοι προσεγγίζουν την πληθυσμική ειδήσεων για εγκλήματα με θεαματικές προτάσεις.

Το θέμα των ειδήσεων γίνεται για κάποιο διάστημα, το κριτήριο επιλογής και η μοναδική αντίληψη γύρω απ' την οποία ομαδοποιούνται ειδήσεις και που συνήθως μεταδίδονται μόνο εάν ανταποκρίνονται σε ροπή προς το έγκλημα και τον κοινωνικό έλεγχο — πραγματική ή υποτιθέμενη, στο τέλος ή στην αρχή της. Τα «κύματα εγκληματικότητας των μέσων ενημέρωσης» προέρχονται απ' την αλληλεπίδραση των οργανισμών ειδήσεων. Αναζητώντας την απάντηση στο «Ποιές είναι οι ειδήσεις με εγκλήματα της ημέρας» όλοι οι ανταγωνιστές κάνουν τις ίδιες κινήσεις. Διαβάζουν, ακούν, αλληλοπαρατηρούνται και χρησιμοποιούν τις ίδιες πηγές ειδήσεων: πληροφορίες πρακτορείων ειδήσεων, ανακοινώσεις στον τύπο και ειδήσεις του αστυνομικού δελτίου. Τα γραφεία τύπου της εγκληματολογικής Υπηρεσίας, συνεργάζονται με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στη δημιουργία κυμάτων εγκληματικότητας απ' τα μέσα ενημέρωσης, στο βαθμό που παρέχουν στα τελευταία ειδήσεις αναφορικά με το έγκλημα που αυτοί θεωρούν ενδιαφέρουσες για το κοινό και γι' αυτό το λόγο, κατάλληλες προς παρουσίαση απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

3. Οι θεωρητικές βάσεις

Η θέση ότι η περιγραφή της εγκληματικότητας και της ποινικής δικαιοσύνης έχει συνέπειες στην ατομική αλλά και στην κοινωνική πραγματικότητα στηρίζεται απ' την μια πλευρά στη θεωρία της κοινωνικής εκμάθησης (Albert Bandura 1977).

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, η συμπεριφορά μαθαίνεται όχι μόνο σύμφωνα με την επιτυχία της, αλλά και μέσω της παρατήρησης των προτύπων, μέσω της «υποκαθιστούμενης» εμπειρίας. Τα άτομα δημιουργούν μέσω της συμπεριφοράς τους κοινωνικές συνθήκες οι οποίες, με την σειρά τους, επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους. Τα άτομα δεν μαθαίνουν μόνο τρόπους συμπεριφοράς, αλλά και στάσεις και δικαιολογήσεις αυτής, από κοινωνικά στερεότυπα, κοινωνικές προκαταλήψεις. Πάνω απ' όλα, μαθαίνουν μέσω των διαδικασιών αυτοενθάρρυνσης, όπου το μέτρο της αυτοεπιβράβευσης και αυτοτιμω-

ρίας μπορεί επίσης να πηγάζει από κοινωνικές προκαταλήψεις. Ακολουθούν θεωρητικές αξίες και τύπους συμπεριφοράς, γιατί υποθέτουν πως η πλειοψηφία του πληθυσμού τις θεωρεί ως ορθές. Τα μέσα ενημέρωσης προσαρμόζονται σε τέτοιες αξίες της κοινής γνώμης, κι' αυτές επίσης τις διαμορφώνουν.

Και τα δύο παραπάνω διαμορφώνουν και αλλοιώνουν την κοινωνική συμπεριφορά.

Η άποψη ότι η περιγραφή της εγκληματικότητας και της ποινικής δικαιοσύνης έχει συνέπειες στην ατομική αλλά και στην κοινωνική πραγματικότητα μπορεί, απ' την άλλη πλευρά, να αναχθεί στην θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης (George Herbert Mead 1976, Herbert Blumer 1972). Στην αλληλεπίδραση μεταξύ μέσων μαζικής ενημέρωσης και κοινής γνώμης, είναι σημαντικό το είδος της **έννοιας** που αποδίδουν τα μέσα ενημέρωσης στον κοινωνικά αποκλίνοντα και την εγκληματική συμπεριφορά, ο τρόπος με τον οποίο τα ερμηνεύουν. Παρολαυτά, επηρεάζουν όντως τα κοινωνικά στερεότυπα τα οποία, με τη σειρά τους, υπεισέρχονται στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση ως ερμηνεία. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης απομακρύνουν το φαινόμενο της εγκληματικότητας απ' την κοινωνία. Τα άτομα διατηρούν στο μυαλό τους εικόνες εγκληματικότητας και εγκληματιών που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα του εγκλήματος. Τέτοιες εικόνες προέρχονται από προκαταλήψεις και εννοιολογικά κλισέ (στερεότυπα) που παράγουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και στα οποία πιστεύουν τα άτομα, εξαιτίας της έλλειψης εμπειριών, όσον αφορά στα βίαια εγκλήματα που περιγράφονται.

Η αντίδραση εξ' αποστάσεως των μέσων μαζικής ενημέρωσης, η «προβολή τους εξ' αποστάσεως» και η αντίληψή τους για τον «κακό» εγκληματία, συμβάλλουν στην αλλαγή του προσδιορισμού και του αυτοπροσδιορισμού του παραβάτη και τα δύο αυτά στοιχεία ενδυναμώνουν και επιταχύνουν την διαδικασία απόρριψης από την κοινωνία.

Ο παραβάτης υιοθετεί την εικόνα που πιστεύει ότι η κοινωνία έχει γι' αυτόν. Η κατασκευασμένη απεικόνιση της εγκληματικότητας και της ποινικής δικαιοσύνης θέτει το μέτρο, σύμφωνα με το οποίο προσδιορίζονται οι καθημερινές εγκληματικές ενέργειες στη κοινωνία και αναπτύσσονται αφ' ενός η στάση απέναντι στους εγκληματίες και την ποινική δικαιοσύνη, και αφ' ετέρου η αποτελεσματικότητα του κοινωνικού ελέγχου. Η κατασκευασμένη πραγματικότητα μετατρέπεται στο μυαλό μας σε καθεαυτή πραγματικότητα, γιατί την πιστεύουμε και προσαρμόζουμε αναλόγως τη συμπεριφορά μας.

4. Η περιγραφή του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Πολυάριθμες αναλύσεις περιεχομένου έχουν περιλάβει αναλυτική έρευνα όσον αφορά στη μορφή και στο περιεχόμενο της περιγραφής του εγκλήματος σε τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων (**Bob Roshier** 1973, **Steve Chibnall** 1977, **Joseph R. Dominick** 1973, 1978, **Drew Humphries** 1981, **Sanford Sherizen** 1978), ανταποκρίσεις, ντοκουμαντέρ, ειδησεογραφικές εκπομπές, έρευνες και ψυχαγωγικά προγράμματα, (**Hans Joachim Schneider** 1977, 1979a, 1979b, 1980, 1981, 1982, 1987, **Marla Helene Stein-Hilbers** 1976, **Werner Jubelius** 1981, **John A. Pandiani** 1978), σε σοβαρές εφημερίδες, αλλά και στον κίτρινο τύπο και ειδικά με καρικατούρες, κόμικς και αστυνομικό ρεπορτάζ στις εφημερίδες.

Εξαιρετική σπουδαιότητα έχουν τα τηλεοπτικά ψυχαγωγικά προγράμματα που αφορούν στο έγκλημα (αστυνομικά μυθιστορήματα, ταινίες γουέστερν) εφ' όσον προβάλλονται σε επιλεγμένες ώρες υψηλής ακροαματικότητας, και εφόσον υπερτερούν αριθμητικά κατά πολύ, κάθε ενημερωτικού τηλεοπτικού προγράμματος που αφορά στην εγκληματικότητα. Επιπλέον, επικαλούνται έντονα και την ακοή και την όραση. Το περιεχόμενό τους απέχει παρασάγγας απ' την πραγματικότητα.

Οι ειδήσεις σχετικά με το έγκλημα και τα ντοκουμαντέρ αδυνατούν να επανορθώσουν την παρουσίαση του εγκλήματος σε ψυχαγωγικά προγράμματα, με την έννοια μιας ισχυρότερης αντίληψης της πραγματικότητας.

Τα ντοκουμαντέρ παρουσιάζονται κυρίως σε δευτερεύουσες ζώνες. Προβάλλονται σε όχι τόσο κατάλληλες ώρες (αργά την νύχτα) ή σε τοπικά δίκτυα και απευθύνονται βασικά σε ένα ακαδημαϊκό κοινό από άποψη παρουσίασης (γλώσσα, υψηλό ποσοστό αφηρημένων εννοιών). Επιπλέον, σπανίως προσεγγίζουν το έγκλημα ως ένα φυσιολογικό, καθημερινό φαινόμενο (προοπτική προσέγγισης). Τα ντοκουμαντέρ αντίθετα, έχουν χαρακτήρα ψυχαγωγικό και ελκύουν το ενδιαφέρον για το έγκλημα, παρουσιάζοντάς το σαν κάτι εξαιρετικό, γι' αυτό το λόγο συμπληρώνουν, ενισχύουν και επεκτείνουν την ψυχαγωγική περιγραφή του εγκλήματος (προοπτική απομάκρυνσης).

Το ίδιο ισχύει για τις τηλεοπτικές ειδήσεις και για τα αστυνομικά ρεπορτάζ σοβαρών εφημερίδων, τα οποία διαφέρουν απ' την ψυχαγωγική ζώνη της τηλεόρασης και τον κίτρινο τύπο μονάχα σε μορφή, κι' όχι ως προς το περιεχόμενο της ειδησεογραφίας τους για τα εγκλήματα. Καθώς η ειδησεογραφία και τα ψυχαγωγικά προγράμματα σχετικά με το έγκλημα, εμφανίζονται στην οθόνη της τηλεόρασης ως

ένα ποικίλο πρόγραμμα και καθώς αυτά τα ψυχαγωγικά προγράμματα επιχειρούν να δημιουργήσουν την εντύπωση της πραγματικότητας, ένας θεατής μέσου μορφωτικού επιπέδου, αδυνατεί να ξεχωρίσει τα πραγματικά γεγονότα απ' τα φανταστικά, γεγονός που επιτείνεται όταν το περιεχόμενο του ειδησεογραφικού και του ψυχαγωγικού προγράμματος είναι σχεδόν όμοιο. Οι αναλύσεις περιεχομένου καταλήγουν στην ερμηνεία μιας περίπου ομοιόμορφης εικόνας των εγκλημάτων που διοχετεύεται αδιάκοπα απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και που τυγχάνει ελλιπούς διόρθωσης:

— Η εγκληματικότητα των μέσων ενημέρωσης περιλαμβάνει σχεδόν αποκλειστικά εγκλήματα μεταξύ ξένων. Δεν υπάρχει παρουσία της βίας στην οικογένεια ή μεταξύ συγγενών, φίλων, γειτόνων και γνωστών. Ούτε επίσης καταδεικνύεται ότι τα βίαια εγκλήματα, π.χ. η ανθρωποκτονία, αναπτύσσονται σε διαδικασίες αλληλοεπίδρασης μεταξύ δραστών και θυμάτων που συχνά γνωρίζονται και σε πολλές περιπτώσεις διατηρούν μια περισσότερο ή λιγότερο ισχυρή, συναισθηματική σχέση. Η βία παρουσιάζεται με έναν ωραιοποιημένο, αισθητικά ελκυστικό τρόπο και οι αρνητικές επιπτώσεις της αγνοούνται. Οι συχνότερες οδικές παραβάσεις, τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και τα οικονομικά εγκλήματα αποτελούν ασήμαντα θέματα για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

— Η παρουσίαση του εγκλήματος στα μέσα μαζικής ενημέρωσης εστιάζεται στην διάπραξη και στην ανίχνευση του αδικήματος. Κατευθύνεται σε γεγονότα που αναφέρονται για παράδειγμα στην εξωτερική μορφή του αδικήματος, στη δίκωξη και στην καταδίκη. Τα γεγονότα του εγκλήματος πριν από τη διάπραξη του καθώς και αυτά που ακολούθησαν τις σχέσεις δραστών και θύματος μετά την καταδίκη του δράστη, σπάνια παρουσιάζονται. Τα ποινικά αδικήματα εξετάζονται από ειδικούς ανακριτές στις περισσότερες περιπτώσεις, για παράδειγμα από την αστυνομία.

Παρολαυτά η προσωπική και κοινωνική ζωή των ανακριτών σπινίως εκτίθεται. Ομοίως περιστατικά της ποινικής διαδικασίας και η αποκατάσταση δεν αποτελούν θέματα ψυχαγωγίας. Η ειδησεογραφία σπάνια ασχολείται μαζί τους.

— Στον «κόσμο των μέσων ενημέρωσης σχετικά με το έγκλημα» ο δράστης είναι ένας άδικος αντιπαθής, απερίσκεπτος και εγωιστικός χαρακτήρας. Στις περισσότερες περιπτώσεις, έχει ποινικό μητρώο και καταστρώνει τα εγκλήματά του προσεκτικά. Τα κίνητρά του είτε παραμένουν σκοτεινά, είτε διέπονται από απληστία ή εκδίκηση.

Οι αιτίες που υποκρύπτονται στις παραβάσεις του νόμου δεν παρουσιάζονται. Η περιγραφή της διαμόρφωσης της προσωπικότητας του δράστη και η σταδιοδρομία του στο έγκλημα διαφοροποιούνται αλλά ανεπαρκώς.

Δεν υπάρχουν πληροφορίες για την οικογενειακή του καταγωγή, την κοινωνική θέση των γονιών του, τις συνθήκες διαβίωσης στο πατρικό του σπίτι ή για τις σχολικές του επιδόσεις.

— Στον «κόσμο των μέσων ενημέρωσης, σχετικά με το έγκλημα» το θύμα είναι αφελές και αιφνιδιάζεται τελείως απ' το έγκλημα. Το αδίκημα — συνήθως πρόκειται για σοβαρό βίαιο έγκλημα — δεν αναπτύσσεται σε μια διαδικασία αλληλεπίδρασης δράστη και θύματος, οι οποίοι ούτε γνωρίζονται και ούτε διατηρούν καμία σχέση μεταξύ τους.

Το θύμα δεν εκτίθεται ποτέ σε κίνδυνο — ποτέ δεν εμπλέκεται σε θυματογενείς καταστάσεις, όπου μπορεί εύκολα να πέσει θύμα εγκλήματος. Είναι παθητικό και ποτέ δεν προκαλεί τον δράστη. Είναι εντελώς αθώο, χωρίς καμιά ανάμιξη στο έγκλημα, αβοήθητο και βρίσκεται ολοκληρωτικά στο έλεος του εγκληματία.

Σε αντίθεση προς τον δράστη, είναι συμπαθές και κοινωνικά χρήσιμο, με αποτέλεσμα ο δέκτης να ταυτίζεται με το θύμα. Επίσης η προσωπικότητά του απεικονίζεται σχηματικά και άτονα, το κοινωνικό του περιβάλλον δεν λαμβάνεται υπ' όψιν.

Εάν το αδίκημα του προκάλεσε βλάβη, αυτή είναι σχεδόν πάντοτε θάνατος. Κοινωνικές και ψυχολογικές βλάβες του θύματος δεν γίνονται εμφανείς στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και αυτός είναι ο λόγος που παραμένουν ουσιαστικά άγνωστες για τον κόσμο και δεν θεωρούνται σοβαρό πρόβλημα.

— Στον «κόσμο των μέσων μαζικής ενημέρωσης σχετικά με το έγκλημα» ο έλεγχος της εγκληματικότητας επιτελείται σχεδόν αποκλειστικά από τον επίσημο κοινωνικό έλεγχο μέσω της αστυνομίας, των δικαστηρίων και των σωφρονιστηρίων. Συγκριτικά με τους ανακριτές, ιδιωτικούς αστυνομικούς και αστυνομικούς, η παρουσίαση των δικαστών, των εισαγγελέων και των σωφρονιστικών καταστημάτων είναι σπάνια.

Σε κάθε περίπτωση, ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος μέσω της οικογένειας, του σχολείου, του επαγγέλματος και της παρέας δεν επιτελεί λειτουργία.

Η κοινωνική ευθύνη της πρόληψης του εγκλήματος αγνοείται, όπως και οι κοινωνικές σχέσεις στην εξέλιξη του εγκλήματος. Ο έλεγχος της εγκληματικότητας αποτελεί πάντα επίπονη ενασχόληση των ειδικών, που περιγράφεται ως μεγάλη επιτυχία. Στην ουσία όλα τα παρουσιαζόμενα εγκλήματα διελευκάνονται. Καθώς ο δέκτης των μέσων ενημέρωσης δεν πληροφορείται σχετικά με το τεράστιο σκοτεινό αριθμό του συγκαλυμμένου, άγνωστο στους πολλούς, εγκλήματος και σχετικά με το χαμηλό ποσοστό εντοπισμού των αναγνωρισμένων δραστήων για εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, μπορεί να παραδοθεί σ' ένα απατηλό, πλασματικό αίσθημα ασφάλειας.

Τα μέσα ενημέρωσης αδυνατούν να εξηγήσουν στους παραλήπτες τους πως ο τυπικός κοινωνικός έλεγχος, π.χ. η αστυνομία, μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά μόνο στην περίπτωση που ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος, π.χ., η οικογένεια, είναι κατά βάση αλώβητη και σταθερή.

— Ούτε στο ατομικό, ούτε στο κοινωνικό πλαίσιο, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αφιερώνουν την πρέπουσα προσοχή στα αίτια του εγκλήματος. Δεν αναλύεται ούτε το μεμονωμένο έγκλημα, αλλά ούτε και η εγκληματικότητα ως μαζικό φαινόμενο.

Στην παρουσίαση των μέσων ενημέρωσης, η ατομική εγκληματική πράξη απομονώνεται από τις κοινωνικές και ατομικές συνθήκες και τοποθετείται σ' ένα εννοιολογικό πλαίσιο που είναι τεχνητό και ξένο προς την πραγματικότητα.

Αυτή η «προβολή εξ αποστάσεως» καθιστά την εγκληματικότητα εντυπωσιακή, συναρπαστική και συγκλονιστική καθώς και εξωπραγματική, ακατανόητη (G. Peter Hoefnagels 1973, σελ. 16-42).

5. Πέντε παραδείγματα συγκεκριμένων τρόπων παρουσίασης της εγκληματικότητας στα μέσα ενημέρωσης.

Η παρουσίαση του εγκλήματος στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων, στα τηλεοπτικά προγράμματα «έρευνας και σύλληψης» και σε σοβαρές εφημερίδες, ειδικά σε γελοιογραφίες και κόμικς καθώς και σε ειδήσεις εφημερίδων σχετικές με δικαστικά μέτρα, δεν διαφέρει σημαντικά — όσον αφορά στο περιεχόμενο — απ' την σύντομη γενική εικόνα της εγκληματικότητας που δίνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η οποία κυρίως σχηματίζεται απ' τα τηλεοπτικά προγράμματα ψυχαγωγίας που ασχολούνται με εγκλήματα.

— Οι τηλεοπτικές ειδήσεις έχουν υψηλό ποσοστό ακροαματικότητας και μεγάλη εγκυρότητα. Μέσω της επιλογής και ιεράρχησης των ειδήσεων, συμβάλλουν στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης.

Τα δελτία ειδήσεων της τηλεόρασης "Tagesschau" (Κανάλι 1 της τηλεόρασης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας) και «Heute» (Κανάλι 2 της τηλεόρασης στην Ο.Δ.Γ.) ασχολούνται αποκλειστικά στην ειδησεογραφία τους για την εγκληματικότητα, με την εξωτερική μορφή της αλληλουχίας των γεγονότων, που αφορούν συγκλονιστικά τοπικά και ξένα εγκλήματα βίας με συνήθη αναφορά στην πολιτική (για παράδειγμα η τρομοκρατία) και σε άμεσες αντιδράσεις: ανάκριση, έρευνα, ανακάλυψη, σύλληψη, προφυλάκιση, καταδίκη, έκδοση, απέλαση. Οι ειδήσεις εγκλημάτων «για πληροφόρηση» τονίζουν τα πιο σημαντικά σημεία, τα οποία δεν δια φωτίζουν τα βαθύτερα στοιχεία και δεν αποκαλύπτουν το γενικό πλαίσιο για καλύτερη κατανόηση, αν και υπάρχουν ειδικά τηλεοπτικά προγράμματα, το «Tagesthemem» (Κανάλι

1) και το «Heute Journal» (Κανάλι 2) με σκοπό να δίνουν τα βαθύτερα στοιχεία των ειδήσεων τους (Rita Höing 1983, επίσης Dorris A. Graber 1980).

— Στο δεύτερο κανάλι της γερμανικής τηλεόρασης μια σειρά που παίζεται πάνω από είκοσι χρόνια με μεγάλη ακροαματικότητα στο τηλεοπτικό κοινό και στην Εγκληματολογική Υπηρεσία και το οποίο μετατρέπει την έρευνα για δράστες σ' ένα είδος ψυχαγωγίας, μπορεί ν' αποτελέσει αντικείμενο παρατήρησης.

Το κοινό καλείται να συμμετάσχει στην έρευνα. Αυτό το τηλεοπτικό πρόγραμμα μεταδίδεται επίσης στην Ελβετία και στην Αυστρία.

Η σειρά δεν αναζητά μόνο άγνωστους δράστες, αλλά προσφέρει και βοήθεια στην διελεύκανση των εγκλημάτων. Έτσι δημοσιοποιεί φωτογραφίες κι' ονόματα ατόμων που σχετίζονται με εγκλήματα — κυρίως εγκλήματα βίας — χωρίς να έχει εκδοθεί γι' αυτά καταδικαστική απόφαση. Παρά την υψηλή του δημοτικότητα, αυτή τη σειρά δημιουργεί προβλήματα. Η τηλεόραση δεν αποτελεί ανακριτική αρχή.

Λόγω της συνεργασίας της με την Εγκληματολογική Υπηρεσία, αυτή η σειρά θεωρείται ως «φερέφωνο της αστυνομίας».

Ο φαινομενικά επίσημος χαρακτήρας της, ενισχύει την εντύπωση των θεατών, πως τα εγκλήματα βίας έχουν επεκταθεί και πως οι έρευνες της Εγκληματολογικής Υπηρεσίας αποτελούν το βασικό στόχο στην καταστολή του εγκλήματος.

Η σειρά της τηλεόρασης μπορεί να βλάψει την πορεία των νομίμων διαδικασιών στο μέλλον, γιατί η στάση των δικαστών, κυρίως των λαϊκών, επηρεάζεται αρνητικά έναντι του κατηγορουμένου απ' την παρουσίαση της τηλεόρασης. (J. Edward Gerald 1983).

Μπορεί να περιπλέξει την επανακοινωνικοποίηση των παραβατών του ποινικού δικαίου για τους οποίους έχει διεξαχθεί έρευνα μέσω αυτού του δημοφιλούς τηλεοπτικού προγράμματος και γι' αυτό το λόγο έχουν σιγματιστεί από ένα μεγάλο μέρος των τηλεθεατών. Η τηλεοπτική σειρά που παρουσιάζεται από έναν ελεύθερο συνεργάτη του δεύτερου καναλιού της γερμανικής τηλεόρασης και που έχει γίνει όμως, με την συνεργασία της Εγκληματολογικής Υπηρεσίας, δεν παρέχει εγκληματολογικές αναλύσεις σε μεμονωμένες περιπτώσεις ή σχετικά με την εξάπλωση της εγκληματικότητας στην κοινωνία (Friedrich Geerds 1979, Konrad Schima & Martin Killias 1982 σελ. 24).

— Μια σύγκριση της παρουσίασης του εγκλήματος, στην «Bild Zeitung», τη μεγαλύτερη έκδοση κίτρινου τύπου στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και στην «Frankfurter Allgemeine Zeitung», την πλέον έγκριτη σοβαρή εφημερίδα στην Γερμανία, καταλήγει στο αποτέλεσμα πως η παρουσίαση του εγκλήματος διαφέρει απ' την μια εφημερίδα στην άλλη αποκλειστικά και μόνο στον τρόπο και

όχι στο περιεχόμενο. Η ειδησεογραφία του Τύπου εστιάζεται στην διάπραξη, στην ανακάλυψη και στην τιμωρία του παραβάτη.

Η εικόνα της εγκληματικότητας και στις δύο εφημερίδες κυριαρχείται από την περιγραφή του δράστη δίνοντας πολύ μεγάλη σημασία στην εξωτερική εμφάνιση. Ομόφωνα, το πρόβλημα του εγκλήματος παρουσιάζεται με συντομία και στις δύο αυτές εφημερίδες χωρίς να επικεντρώνεται η προσοχή στα εγκληματολογικά προβλήματα και σ' εκείνα της ποινικής δικαιοσύνης, στο θύμα και στον τυπικό κοινωνικό έλεγχο, στην αστυνομία, στα δικαστήρια και στα σωφρονιστικά ιδρύματα και δεν επιχειρείται καμιά ανάλυση των αιτίων του εγκλήματος, της προσωπικότητας του δράστη και του θύματος, καθώς και της αντίδρασης της ποινικής δικαιοσύνης, των δικαστηρίων και των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

Αυτό το συμπέρασμα προκαλεί κατάπληξη, εφ' όσον είχε γίνει καθολικά αποδεκτό ότι σοβαρές εφημερίδες προσφέρουν αναλύσεις της εγκληματικότητας στους αναγνώστες τους. Η παρουσίαση της εγκληματικότητας και στις δύο εφημερίδες διέφερε μόνο στο βαθμό που η «Bild Zeitung» παρουσίαζε την σχετική της ειδησεογραφία με εντυπωσιακό και συγκινητικό τρόπο αποβλέποντας στα αισθήματα των αναγνωστών της, ενώ η «Frankfurter Allgemeine Zeitung» ενημέρωνε με μετριοπαθές, συγκρατημένο και ήπιο ύφος για την εγκληματικότητα, στην οποία συνήθως δεν έδινε τόση μεγάλη προσοχή όσο η «Bild Zeitung» (Betina Schwacke 1983)

— Στα κινούμενα σχέδια και τα κόμικς, η εγκληματικότητα δραματίζει σπουδαίο ρόλο. Ανοσοποιεί τα παιδιά και τους ενήλικες στο αίσθημα της συμπόνοιας και τα κάνει απαθή κι αναισθητα στα δεινά των άλλων. Στα κινούμενα σχέδια και στα κόμικς, οι εγκληματίες και οι μη εγκληματίες αναγνωρίζονται εύκολα από «ετικέτες ταυτότητας»: Οι αστυνομικοί είναι ξανθοί, αριστοκράτες με γαλανά μάτια και μάχονται κατώτερους παραβάτες του νόμου, οι οποίοι απεικονίζονται παντού με πρόσωπα κακόβουλα και φθονερά. Οι παραβάτες του νόμου έχουν μακριά, πονηρά πρόσωπα, αραιά δόντια, απ' το στόμα τους τρέχουν σάλια, έχουν αρπαχτικά κι αιματοβαμμένα χέρια, φέρουν τα χαρακτηριστικά της κατωτερότητας και της αποστροφής με τα χαμηλωμένα κασκέτα τους, τα προτεταμένα ζυγωματικά, τα τεράστια αυτιά, τα αξύριστα πρόσωπα και τα μικρά μέτωπά τους.

Στα κινούμενα σχέδια και τα κόμικς ζει ακόμα το πνεύμα της διαψευσμένης εγκληματολογικά θεωρίας του Cesare Lombroso, σύμφωνα με την οποία οι παραβάτες μπορούν να αναγνωρισθούν από εξωτερικά χαρακτηριστικά, ότι η εγκληματικότητα επίσης είναι κληρονομική και αντιπροσωπεύει έναν εκφυλισμό του γένους προς την πρωτόγονη εποχή της ιστορίας της ανθρωπότητας (Albert G. Hess & Dorothy A. Mariner 1975).

— Μία ανάλυση της ειδησεογραφίας των δικαστηρίων σε μια επαρχιακή εφημερίδα της Βεσφαλίας κατέληξε στο συμπέρασμα πως η επιλογή του λεξιλογίου οδηγεί σε παρόμοιες τάσεις στιγματισμού του παραβάτη.

Ο κατηγορούμενος είναι μοχθηρός, πυρομανής, απατεώνας, επιτήδειος λωποδύτης, παλιάνθρωπος, σκληρόκαρδος πατέρας, μέθυσος σύζυγος, κατεργάρης.

Είναι κακός, επικίνδυνος και άσωτος. Αυτή η επιλογή λεξιλογίου είναι υποκειμενική και υποτιμητική.

Η ειδησεογραφία εμπλουτίζεται με ύβρεις, βλασφημίες και ρητορίες. Έχοντας ως στόχο την συμπλήρωση της αφήγησης από όλους, παραλείπονται γεγονότα ή επινοούνται άλλα.

Οποιαδήποτε πράξη του κατηγορούμενου είναι εσφαλμένη, γελοία, κακή, ανόητη, κακοήθης, ανεύθυνη — καθ' όλα εγκληματική. Η ειδησεογραφία των δικαστηριακών υποθέσεων σ' αυτή τη γερμανική επαρχιακή εφημερίδα αποτελείται κυρίως από ελαφρές ψυχαγωγικές αφηγήσεις που απλουστεύουν την πραγματικότητα, πρόκειται για παραλλαγές ανεκδότων. Δεν εκπληρώνουν τους στόχους τους με την έννοια του ελέγχου της δικαιοδοσίας και της ανάλυσης του εγκλήματος (**Helmut Ostermeyer** 1971).

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιδιώκουν την αγωνία και την ψυχαγωγία παρουσιάζοντας την εγκληματικότητα σαν κάτι το εξωφρενικό, σκοτεινό, παράξενο, εκπληκτικό, και απίστευτο.

Η εγκληματικότητα παρουσιάζεται γοητευτική, ωραιοποιημένη. Το γεγονός του εγκλήματος είναι φαρσοειδές· υποκινεί ένα ευχάριστο συναίσθημα. Καθιστά πιθανή την ηθική αυτοϊκανοποίηση και την (προσωπική) έπαρση του μη εγκληματία, που διαχωρίζει έτσι τον εαυτό του από τον εγκληματία. Τα μέσα ενημέρωσης εξακολουθούν να υιοθετούν στην παρουσίαση του εγκλήματος μια αναχρονιστική θεωρία της εγκληματικότητας που θεωρεί τον δράστη ως ψυχοπαθή, ως διανοητικά ανώμαλο άτομο. Στα μέσα ενημέρωσης ο δράστης είναι ένα τέρας που του αξίζει το μίσος και η περιφρόνηση. Το θύμα του εγκλήματος ανήκει στους απλησίαστους, στους μιαρούς με την μοίρα των οποίων δεν πρέπει κανείς να ασχολείται, που επιλέγησαν συμβολικά ως στόχοι και κινούνται στον υπόκοσμο και πολύ ίσως να επιθυμούν υποσυνείδητα να πέσουν θύματα εγκληματικής πράξης.

Είναι αδιαμφισβήτητο πως η λανθασμένη εικόνα που κατέχουν οι δέκτες για το έγκλημα, στη βάση της παρουσίας του από τα μέσα ενημέρωσης, μπορεί εύκολα να διορθωθεί απ' την καθημερινή εμπειρία των ατόμων με το έγκλημα. Είναι παραδεκτό ότι πολλοί άνθρωποι πέφτουν θύματα εγκληματικής πράξης μια ή και περισσότερες φορές στη ζωή τους. Υπάρχει παρολαυτά μια αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ της προσωπικής εμπειρίας παραβάσεως του νόμου και εκείνης που

διαβάζει κάποιος, ακούει ή παρακολουθεί στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ενώ η άμεση εμπειρία του εγκλήματος αποτελείται κυρίως από πταίσματα, κλοπές καταστημάτων και κλοπές από υπαλλήλους, μικροαπάτες και οδικές παραβάσεις που έχουν διαπραχθεί και ρυθμιστεί άτυπα μέσα στην κοινότητα (εκτός εάν παραμένουν εντελώς ανεξιχνίαστες), τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν τα κακουργήματα (π.χ. φόνους, απαγωγές, ληστείες τραπεζών) με εντυπωσιακό και συνταρακτικό τρόπο. Το έγκλημα που βιώνεται στην πράξη, διαφέρει τόσο πολύ από το παρουσιαζόμενο έγκλημα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, που η πραγματική εμπειρία μιας εγκληματικής πράξης πολύ συχνά ούτε και συλλαμβάνεται ούτε και αναγνωρίζεται ως τέτοια. Το 95% του πληθυσμού στις δυτικές βιομηχανικές κοινωνίες συνάγει την «εμπειρία» του σχετικά με τα εγκλήματα βίας, τα οποία θεωρεί «πραγματικά» εγκλήματα απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που αποτελούν κατά την γνώμη του αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης (James Garofalo 1981, σελ. 334, Michael O' Connor 1978). Η τηλεόραση θεωρείται ως το πιο φερέγγυο μέσο, γιατί δημιουργεί την εντύπωση στο κοινό της πως εμπλέκεται άμεσα στις καταστάσεις και πως βιώνει με τα ίδια του τα μάτια, ταυτόχρονα τα γεγονότα. Επίσης, ακόμα και τα ζωντανά προγράμματα κάνουν μέσω της εικόνας επιλογή και οι γνώμες του φακού απλές ερμηνείες, κι' όχι ολοκληρωμένες εικόνες της πραγματικότητας.

Μια δημοσκόπηση των θεατών των τηλεοπτικών δελτίων ειδήσεων της Ο.Δ. Γερμανίας του «Tagesschau» και του «Heute» κατέληξαν στο συμπέρασμα πως το 76% των τηλεθεατών τους θεωρούν αυτά τα προγράμματα αξιόπιστα (Michael Abend 1974 σελ. 174-5). Στις ΗΠΑ, το 80% των ερωτηθέντων εξέφρασε την άποψη πως το πραγματικό πρόβλημα του εγκλήματος ήταν εξίσου ή ακόμα πιο σοβαρό απ' την παρουσίαση του στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. (Michael J. Hindelang, Michael R. Gottfredson, James Garofalo 1978, σελ. 172). Αυτά τα συμπεράσματα δείχνουν πως η κοινή γνώμη έχει υψηλή ικανότητα αντίληψης στην παρουσίαση της εγκληματικότητας απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

6. Η κοινή γνώμη σχετικά με το έγκλημα.

Η δημοσιοποιημένη γνώμη και η κοινή γνώμη σχετικά με το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη βρίσκονται σε συνεχή αλληλεπίδραση. Εάν επιχειρηθεί η σύλληψη της αληθινής έννοιας στο υποκειμενικό καθεστώς της δημόσιας ασφάλειας στη βάση των θυματολογικών ερευνών (Στατιστική Υπηρεσία της Αυστραλίας 1979/1984 Υπουργείο Δικαιοσύνης των Ην. Πολιτειών 1983/1984, Γενικός Νομικός Σύμβουλος του Καναδά 1983-1985, David Biles 1985, Jan Van

Dijk & Carl H.D. Steinmetz 1980, Mike Hough & Pat Mayhew 1983, Akira Ishii 1979, Luis Rodriguez Manzanera 1984, Marshall B. Cloward 1978, Hans-Dieter Schwind 1975, Egon Stephan 1976), μπορούν να βρεθούν αντίστοιχές τους θέσεις που προβάλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

— Τα εγκλήματα βίας και τα εγκλήματα κατά της ζωής αποτελούν τα κύρια προβλήματα. Θυματολογικές έρευνες σε πολλές χώρες ομόφωνα απέδειξαν πως η σπουδαιότητα του εγκλήματος νοείται τόσο περισσότερο εκτεταμένα, σοβαρά και απειλητικά όσο περισσότερο τα σημεία αναφοράς απομακρύνονται απ' τον αποκρινόμενο (για παράδειγμα Michael J. Hindelang, Michael R. Gottfredson, James Garofalo 1978, σελ. 161, Egon Stephan 1976, σελ. 326). Γίνεται φανερό πως η εγκληματικότητα αυξάνεται «κάπου αλλού» και όχι στις άμεσα κατοικημένες περιοχές. Περιθωριακοί, αλλοδαποί, άγνωστοι δράστες εκλαμβάνονται ως υπεύθυνοι για την εγκληματικότητα που μαστίζει τις γειτονιές, την κοινωνία· κάποιες εξωτερικές ομάδες. Με τη βοήθεια αυτής της οπτικής, που έφερε στο φως η ψυχανάλυση, ο νομοταγής πολίτης μεταφέρει τις εγκληματικές του επιθυμίες σε μια κοινωνική εξωτερική ομάδα, τους εγκληματίες.

Η διχοτόμηση «εμείς-αυτοί» επιτρέπει στον κοινωνικά συμμορφούμενο πολίτη να καταδικάσει πιο σκληρά τους «ανώμαλους», «ψυχοπαθείς» παραβάτες. Αντιθέτως, η απόκλιση και η εγκληματικότητα σύμφωνα με σύγχρονες εγκληματολογικές έρευνες, δεν κατανέμονται στον πληθυσμό με βάση το «είτε-είτε» αλλά μάλλον με το «περισσότερο ή λιγότερο» (για παράδειγμα Maynard L. Erickson & Lamar T. Empey 1963).

Η εγκληματικότητα είναι ένα συνεχές που στην μια άκρη του βρίσκονται οι παραβάτες, οι οποίοι διαπράττουν πολλά και σοβαρά εγκλήματα και ανακαλύπτονται σχεδόν πάντα. Στην άλλη άκρη βρίσκονται όσοι σπάνια διαπράττουν πταίσματα και των οποίων η εγκληματικότητα δεν φαίνεται και δεν ανακαλύπτεται. Οι μεταπηδήσεις είναι ρευστές. Αυτό το εγκληματικό μοντέλο της κατανομής της εγκληματικότητας που βασίζεται σε σύγχρονες εμπειρικές, εγκληματολογικές έρευνες, δεν έχει ακόμα υιοθετηθεί από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Είναι αμφίβολο αν ποτέ θα το αποδεχθούν, γιατί καθιστά την κοινωνική προβολή και συνεπώς το συναίσθημα ανακούφισης των παραληπτών αδύνατο.

— Ο φόβος απελευθερώθηκε απ' την ορθολογιστική του βάση και συγκεντρώθηκε βασικά στα εγκλήματα βίας που διαπράττονται από ξένους. Μια κι' αυτό το είδος εγκλήματος αποτελεί πολύ σπάνιο φαινόμενο, ο φόβος του πληθυσμού εστιάζεται στις λιγότερο συχνές ποινικές παραβάσεις. Ο φόβος σεξουαλικών και βίαιων εγκλημάτων μέ-

σα στην οικογένεια ή στην κοινωνία (π.χ. συγγενείς, φίλοι, γνωστοί, γείτονες) δεν είναι έντονος στον πληθυσμό.

Τέτοιου είδους εγκλήματα απαντώνται συχνότερα αλλά συγκαλύπτονται και δεν διαλευκάνονται σε μεγάλο βαθμό γιατί δεν αναφέρονται στην αστυνομία. Τον πληθυσμό επίσης δεν τον απασχολεί αν θα πέσει θύμα οδικής παράβασης ή περιουσιακού ή οικονομικού εγκλήματος, αν και αυτές οι πράξεις είναι πολύ διαδεδομένες. Τα περιουσιακά και οικονομικά εγκλήματα εξάλλου, έχουν ως επί το πλείστον ομαδικά ή ανώνυμα απρόσωπα θύματα. Οι οδικές παραβάσεις θεωρούνται κατά κανόνα ως συγχωρητέα παραπτώματα. Τα εγκλήματα βίας που διαπράττονται από ξένους, προκαλούν το φόβο κυρίως σε γυναίκες και ηλικιωμένους, αν και αυτές οι φυλετικές και ηλικιακές ομάδες θυματοποιούνται λιγότερο συχνά απ' το μέσο πληθυσμό. (John Braithwaite, David Biles, Ray Whitrod 1982, Yves Brillon 1983, Micheline Baril 1983.)

Έτσι ο φόβος του εγκλήματος στις γυναίκες και στους ηλικιωμένους δεν βασίζεται σε πραγματικούς κινδύνους θυματοποίησής τους.

— Η πλειοψηφία του πληθυσμού στις δυτικές βιομηχανικές χώρες, πιστεύει ότι το έγκλημα θα μπορούσε να ελεγχθεί με ενίσχυση, από την μια πλευρά, της αστυνομίας σε ανθρώπινο δυναμικό, εξοπλισμό και εκπαίδευση, κι απ' την άλλη πλευρά με αυστηρότερη τιμωρία, καταδίκη και εκτέλεση των ποινών. (π.χ. Albert Reiss 1967, Raymond H.C. Teske & Greg P. Farrar 1978). Οι επιδόσεις της αστυνομίας θεωρούνται γενικά ικανοποιητικές. Το κοινό υπερτιμά τη σημασία του τυπικού κοινωνικού ελέγχου, της αστυνομίας, των δικαστηρίων και των σωφρονιστικών καταστημάτων, στον έλεγχο του εγκλήματος.

Η σπουδαιότητα του άτυπου κοινωνικού ελέγχου στην πρόληψη και τον έλεγχο της απόκλισης μέσω της οικογένειας, του σχολείου, των επαγγελματικών και ψυχαγωγικών ομάδων, υποτιμάται σε μεγάλο βαθμό. Ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος που ασκείται στα πλαίσια μιας νομοταγούς, κοινωνικά συμμορφούμενης συμπεριφοράς, σε μια διαδικασία διαρκούς κοινωνικοποίησης, υποστηρίζοντας τον τυπικό κοινωνικό έλεγχο, δεν θα πρέπει να συγχέεται με την αυτοβοήθεια που τείνει να αντικαταστήσει τον τυπικό κοινωνικό έλεγχο.

7. Συνέπειες υποκειμενικών καθεστώτων δημόσιας ασφάλειας στην πραγματικότητα.

Η συνεχής αλληλεπίδραση της δημοσιοποιημένης γνώμης και της κοινής γνώμης σχετικά με το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη έχει σοβαρές επιπτώσεις στην πραγματικότητα. Καθώς η πραγματικότητα του διερευνόμενου εγκλήματος μέσω της εγκληματολογικής μελέτης δεν ασκεί καμία επίδραση στην παρουσίαση του εγκλήματος απ' τα

μέσα μαζικής ενημέρωσης, το υποκειμενικό καθεστώς δημόσιας ασφάλειας χάνει την βάση του στην πραγματικότητα. Αν και δεν ευθύνονται μόνο τα μέσα ενημέρωσης — με την εξωπραγματική τους παρουσίαση της εγκληματικότητας — για την δημιουργία φόβου του εγκλήματος, επιθετικών τρόπων ζωής και μιας αδικαιολόγητης τροποποίησης της νομοθεσίας και της εφαρμογής του ποινικού δικαίου, (Richard W. Harding 1984) αποτελούν σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης αυτών των καταστρεπτικών φαινομένων και η συμβολή τους δεν θεωρείται μικρή.

— Σε αντίθεση με τον τηλεθεατή ελαφρών προγραμμάτων, ο σοβαρότερος τηλεθεατής αντιλαμβάνεται τον κόσμο πιο επικίνδυνο απ' ότι είναι πραγματικά (George Gerbner & Larry P. Gross 1976a, 1976b, Margaret Gordon & Linda Heath 1981). Είναι πιο δύσπιστος και φοβισμένος απ' τον πρώτο τηλεθεατή. Πιστεύει ότι κινδυνεύει να πέσει θύμα εγκλήματος. Ζει μέσα σ' έναν υπερβολικό φόβο εγκλήματος που τον απειλεί και γι' αυτό υιοθετεί μια ανασφαλής, συγκινησιακή στάση. Ο συγκινησιακός φόβος του εγκλήματος δεν προκαλείται μόνο μέσω του τρόπου παρουσίασης του εγκλήματος, του εντυπωσιασμού και της συνταρακτικότητας των παραβάσεων, αλλά σημαντικό ρόλο παίζει και το περιεχόμενο της παρουσιάσής του. Μια εμπειρική εγκληματοψυχολογική έρευνα που διεξήχθη στο Würzburg της Βαυαρίας καταλήγει πως οι αντιδράσεις για την πράξη και τον δράστη γίνονται περισσότερο συγκινησιακές και τρομακτικές όσο λιγότερο επαρκείς, λιγότερο αληθινές και λιγότερο λογικές γίνονται οι πληροφορίες από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με την δράση, από ατομική και κοινωνική άποψη (Michael Förster & Josef Schenk 1984).

— Η παρουσίαση αυτοκτονιών στη τηλεόραση οδηγεί σε μια μεγάλη αύξηση των αυτοκτονιών από εφήβους. Στις ΗΠΑ μελετήθηκαν οι επιδράσεις 38 μεταδομένων από την τηλεόραση σε εθνικό δίκτυο ειδήσεων ή κινηματογραφικών ταινιών σχετικών με αυτοκτονίες από το 1973 έως το 1979. Σημειώθηκε αξιόλογη αύξηση των αυτοκτονιών από εβήφους μέσα σε μια εβδομάδα από τις τηλεοπτικές μεταδόσεις (David P. Phillips & Lundic L. Carstensen 1986). Αυτά τα ερευνητικά αποτελέσματα επιβεβαιώθηκαν και από άλλες εμπειρικές μελέτες που διεξήχθησαν στη Ν. Υόρκη το 1984/85 (Madelyn S. Gould & David Schaffer 1986) και στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από το 1981 έως το 1985 (Armin Schmidtke & Heinz Haefner 1986). Η αύξηση των αυτοκτονιών που στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ανήλθε, γιατί η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και για το συγκεκριμένο είδος αυτοκτονίας, στο 167% και 175%, μπορεί να εξηγηθεί αποκλειστικά μέσω της παρατήρησης των προτύπων (P. W. Wynn & T. Vinson 1982).

— Μέσω μιας μακρόχρονης μελέτης 30 ετών, αποδείχθηκε (**Leonard D. Eron** και **L. Rowell Huesmann** 1980, 1984) ότι η συνεχής παρακολούθηση βίας στην τηλεόραση από παιδιά, ασκεί μια διαρκή αρνητική επίδραση σ' όλη την πορεία της ζωής αυτών των παιδιών και ότι μπορεί να οδηγήσει σε βίαιη κι' εγκληματική συμπεριφορά κατά την εφηβεία και την ενηλικίωση τους. Τα αποτελέσματα αυτά υποστηρίχθηκαν κι' από περαιτέρω εμπειρικές και ψυχολογικές μελέτες. (**Dorothy G. Singer & Jerome L. Singer** 1980, **William A. Belson** 1978· αλλά και **Patricia Edgar** 1977, **Barrie Gunter** 1985.) Η τηλεόραση διδάσκει στο κοινό της επιθετικά είδη συμπεριφοράς. Μέσω της αδιάκοπης επανάληψης της βίας, οι τηλεθεατές όχι μόνο εθίζονται σε επιθετικές αντιδράσεις όταν οι περιστάσεις το απαιτούν (**Albert Bandura** 1973), αλλά προκαλείται παράλληλα μια μείωση της συγκινησιακής αντίδρασης προς τη βία και μια αυξανόμενη υιοθέτηση επιθετικών στάσεων και αξιών (**Richard E. Goranson** 1970). Η βία στα μέσα ενημέρωσης καταλήγει σε κορεσμό, εθισμό και προσαρμογή της επιθετικότητας, η οποία με τη σειρά της οδηγεί σε μια διαρκεί εξασθένιση και τελικά σε εξαφάνιση των συναισθημάτων. Η συνεχής παρουσίαση της βίας στην τηλεόραση δημιουργεί ένα κλίμα επιθετικότητας στην κοινωνία (**Clement Semmler** 1984).

— Η βία στην πορνογραφία οδηγεί σε επιθετική συμπεριφορά κατά των γυναικών (**Neil M. Malamuth** 1984, **Edward Donnerstein** 1984). Η δυστυχία, ο πόνος, οι σωματικές και διανοητικές βλάβες των θυμάτων βιασμού δεν παρουσιάζονται στις πορνογραφικές ταινίες και στις βιντεοκασσέτες. Μέσω μιας «ωραιοποιημένης», «πλασματικής» παρουσίασης της σεξουαλικής βίας — για παράδειγμα μέσω ενός ακούσιου οργασμού του θύματος βιασμού — σχεδόν επιδεικνύεται πως το θύμα απολαμβάνει τον βιασμό. Μια τέτοιου είδους πορνογραφία δικαιολογεί τη χρήση βίας. Άνδρες και γυναίκες μαθαίνουν μέσω των μοντέλων την κοινωνική προκατάληψη της «ευχάριστης» σεξουαλικά συναρπαστικής επιθετικής συμπεριφοράς (**Edward C. Nelson** 1982, σελ. 203, 207). Οι άνδρες δεν κρατούν πλέον αρνητική στάση έναντι του βιασμού μετά από συνεχή παρακολούθηση επιθετικών πορνογραφικών ταινιών και βιντεοκασσετών· συνηθίζουν στην ιδέα του βιασμού· αναπτύσσουν επιθετική συμπεριφορά κατά των γυναικών.

— Η εγκληματικότητα των ανηλίκων, σε γενικές γραμμές, δεν προκαλεί το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Εξαιρέση παρολαυτά, αποτελεί η αποκλίνουσα συμπεριφορά των συμμοριών νεαρών ατόμων.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναφέροντας με ποικίλη συχνότητα τις παραβατικές πράξεις αυτών των συμμοριών, δημιουργούν την εσφαλμένη εντύπωση πως το ποσοστό της παραβατικότητας των νεα-

ρών ατόμων των συμμοριών αυξάνεται ή κατανέμεται διαφορετικά από πόλη σε πόλη (Walter B. Miller 1976, σελ. 95, 97, 105). Η αντίδραση των μέσων ενημέρωσης προς την παραβατικότητα των συμμοριών ικανοποιεί την επιθυμία των νεαρών μελών τους για αναγνώριση και ενισχύει τους δεσμούς τους προκαλώντας «ηθικό πανικό» στον πληθυσμό και δημιουργώντας απειλή για την κοινότητα (Stanley Cohen 1980).

Όσο περισσότερο εξοργίζεται το κοινό για την παραβατικότητα των συμμοριών, τόσο στενότερα συνδέονται αυτές οι συμμορίες.

Η ειδησεογραφία των μέσων ενημέρωσης σχετικά με την παραβατικότητα των συμμοριών συναρπάζει και άλλες ομάδες αγοριών με αποτέλεσμα να παρασύρονται, διαμορφώνει και ενισχύει τα έντονα στερεότυπα των δομών και των δραστηριοτήτων των συμμοριών στην κοινή γνώμη. Η μελέτη των συμμοριών κατέδειξε πως η ειδησεογραφία των μέσων ενημέρωσης για την ενλόγω παραβατικότητα, ασκεί την ίδια επίδραση στα μέλη της συμμορίας όπως οι θεατρικές κριτικές στους ηθοποιούς ή οι αθλητικές κριτικές στους επαγγελματίες ποδοσφαιριστές. Όσες συμμορίες τυγχάνουν μεγάλης δημοσιότητας φαίνεται να την απολαμβάνουν, εφ' όσον ενισχύεται έτσι η φήμη τους. Αντιθέτως, οι άλλες συμμορίες νιώθουν απογοητευμένες. Επειδή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έλκονται από πράξεις που προκαλούν αίσθηση οι συμμορίες προσπαθούν να δρουν όσο γίνεται πιο εντυπωσιακά (Walter B. Miller 1970, σελ. 59, 61). Ευελπιστούν για πρόσθετη δημοσιότητα μέσω θεαματικών ποινικών παραβάσεων, τις οποίες διαπράττουν παρακινούμενοι απ' την ειδησεογραφία των μέσων ενημέρωσης. Μέσω του κοινωνικού τους στιγματισμού, τα μέλη των συμμοριών θεωρούν τους εαυτούς τους ως άτομα με αποκλίνουσα συμπεριφορά και μεταλλάζουν συνεχώς τις προσωπικές τους ταυτότητες σε αποκλίνουσες προσωπικότητες.

— Με την επιλογή ειδικών θεμάτων εγκληματικότητας και με την μονόπλευρη καθοδήγηση της κοινωνικής αντίληψης, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης προκαλούν επιπλέον φόρτο στη ποινική δικαιοσύνη και στην εφαρμογή της, που δεν φαίνεται να δικαιολογείται εγκληματολογικά. Αυτή η αρνητική επίδραση των μέσων μαζικής ενημέρωσης έχει ήδη αποδειχθεί από μια έρευνα του Edwin H. Sutherland (1950) σχετικά με τη Νομοθεσία της Σεξουαλικής Ψυχοπάθειας, καθώς και του Howard J. Becker (1963, σελ. 135-146) αναφορικά με την Φορολογική Πράξη για την Μαριχουάνα και τις ποινικές της διατάξεις. Πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η κάλυψη που προσέφεραν τα Μ.Μ.Ε για την αποκλίνουσα συμπεριφορά των συμμοριών νεαρών ατόμων με καταγωγή απ' το Μαορί και την Πολυνησία, στο Όκλαντ της Νέας Ζηλανδίας μεταξύ 1978 και 1980 (Jane Kelsey & Warren Young 1982).

Οι δραστηριότητες των συμμοριών παρουσιάστηκαν με υπερβολή

και ως ένα επείγον κοινωνικό πρόβλημα. Αποτέλεσμα αυτών των δραματοποιήσεων των μέσων ενημέρωσης ήταν να προστεθούν δύο διατάξεις στον ποινικό κώδικα και να επιβληθούν αυστηρότερες ποινές στα μέλη συμμοριών που ανήκαν σε φυλετικές μειονότητες.

Διατέθηκαν κονδύλια και μεγαλύτερο ανθρώπινο δυναμικό στην αστυνομία και παράλληλα αυξήθηκε ο φόβος για την παραβατικότητα των συμμοριών. Η οικονομική κρίση στα μέσα του '70, η ανεργία κι ο πληθωρισμός κατέκλυσαν την κοινή γνώμη μ' ένα γενικό φόβο για το μέλλον, τον οποίο διοχέτευσαν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εναντίον των συμμοριών νεαρών ατόμων κι έτσι τον συγκεκριμενοποίησαν.

Οι συμμορίες νεαρών ήταν κοινωνικά ορατές, καλά οργανωμένες και βίωναν ένα τρόπο ζωής, μια συμπεριφορά και αξίες εντελώς αντίθετες με εκείνες της πλειονότητας του πληθυσμού. Ξαφνικά παρουσιάστηκαν σαν κοινωνική απειλή αν και ανέκαθεν αποτελούσαν πρόβλημα. Το κοινωνικό πρόβλημα της οικονομικής κρίσης μετατράπηκε σε αποκλειστικό πρόβλημα των Μαορί και των Πολυνησιών, που κυρίως επλήττονταν από την ανεργία.

8. Αντιρρήσεις κατά της υποστηριζόμενης άποψης

Η αντίθεση στην άποψη πως τα αποτελέσματα της εγκληματολογικής έρευνας δεν ασκούν σχεδόν καμία επίδραση στη παρουσίαση του εγκλήματος από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πως η μόνιμη εξωπραγματική αλληλεπίδραση μεταξύ κοινής γνώμης και δημοσιοποιημένης, έχει αρνητικές συνέπειες στην πραγματικότητα για την εξάπλωση του φόβου του εγκλήματος καθώς και ο επιθετικός τρόπος ζωής μαζί με τις αδικαιολόγητες μεταβολές στη νομοθεσία και στην εφαρμογή του ποινικού δικαίου, εκφράζεται με τρεις αντιρρήσεις:

— Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και μερικοί κοινωνικοί επιστήμονες (π.χ. **Hans-Jürgen Kerner & Thomas Feltes** 1980, **Martin Killias** 1983, **Thomas Feltes & Christian Ostermann** 1985) θεωρούν πως η επίδραση των μέσων ενημέρωσης στα αισθήματα, στις τάσεις και στη συμπεριφορά των δεκτών τους δεν έχουν τεκμηριωθεί, πως ακόμα και σήμερα δεν έχουν αποδειχθεί εξ ολοκλήρου. Ισχυρίζονται ότι οι μηχανισμοί που λειτουργούν μεταξύ μέσων μαζικής ενημέρωσης και δεκτών είναι πολυσύνθετοι και γι' αυτό το λόγο δεν μπορεί να βρεθεί σαφής αιτιώδης συνάφεια και ακόμα ότι η επίδραση των μέσων ενημέρωσης δεν μπορεί να διαχωριστεί από τους άλλους παράγοντες επιρροής. Με αυτό το επιχειρήμα κερδίζουν την συμπάθεια του πληθυσμού που θεωρεί υποτιμητική την ιδέα να κατευθύνονται τα αισθήματα, οι στάσεις και η συμπεριφορά του από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι περισσότεροι καλλιεργούν αυτήν την ψευδαίσθηση και είναι

ιδιαίτερα υπερήφανοι για τη κριτική τους ικανότητα, με συνέπεια να επικρίνουν κάθε ιδέα επίδρασης τους από τα μέσα ενημέρωσης. Δεν επιχειρούν — εφ' όσον δεν κάνουν αυτοκριτική — να ερμηνεύσουν τις επιδράσεις των μέσων ενημέρωσης.

Κανείς δεν αρνείται τις μεθολογικές δυσκολίες της έρευνας σχετικά με την επίδραση των μέσων μαζικής ενημέρωσης, παρόλο που λεπτομερής ψυχολογική έρευνα αποδεικνύει τις συνέπειες των μέσων ενημέρωσης στους δέκτες τους. Όμως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αρνούνται περιέργως τη δική τους επίδραση αν και αυτοχρηματοδοτούνται κυρίως από διαφημίσεις, και το εμπόριο και η βιομηχανία δαπανούν μεγάλα ποσά στα διαφημιστικά σπότερ των μέσων ενημέρωσης, αν και η διαφήμιση τέτοιου είδους δεν ασκεί, όπως υποστηρίζεται, καμμία επίδραση. Επιπλέον προκαλεί κατάπληξη το γεγονός πως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που παρουσιάζουν — όπως γενικά πιστεύεται — την πραγματικότητα των εγκλημάτων βίας διαστρεβλωμένα, δεν χρειάζεται να αποδείξουν την αβλαβή συμπεριφορά τους, αλλά αποδίδουν το βάρος της ευθύνης στους κοινωνικούς επιστήμονες που έχουν ήδη αποδείξει ότι το περιεχόμενο των μέσων ενημέρωσης είναι βίαιο και διαστρεβλώνει την αλήθεια.

— Μελέτες στην Β. Αμερική (**Wesley G. Skogan & Michael G. Maxfield** 1981) και την Ελβετία (**Martin Killias** 1983) απορρίπτουν τη δημιουργία φόβου του εγκλήματος από τα μέσα ενημέρωσης.

Παραδέχονται όντως πως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν την βίαιη εγκληματικότητα με επιμονή και υπερβολή και πως ο συγκινησιακός φόβος του εγκλήματος στον πληθυσμό είναι ευρέως διαδεδομένος. Επιπλέον αρνούνται το ρόλο που παίζουν τα μέσα ενημέρωσης στην αιτιώδη σχέση του συγκινησιακού φόβου του εγκλήματος.

Αυτός ο φόβος υποστηρίζεται πως αναπτύσσεται μόνο μέσω προσωπικής θυματοποίησης, μέσω φυσικής και κοινωνικής ευαισθησίας προς την εγκληματική θυματοποίηση και μέσω των προσωπικών συζητήσεων σχετικά με το έγκλημα. Οι θιασώτες αυτής της θεωρίας αδυνατούν να ερμηνεύσουν τις αντιφάσεις που προκύπτουν από τα αποτελέσματα των μελετών τους. Είναι ανεξήγητο γιατί από την μια πλευρά, η θυματοποίηση μέσω των εγκλημάτων βίας σπανίζει, όμως από την άλλη πλευρά, υποστηρίζεται ότι θα πρέπει να υπάρχει ενημέρωση και συζήτηση με τα θύματα σχετικά με την εγκληματική τους θυματοποίηση. Απο την θυματολογική μας εμπειρία προκύπτει το αντίθετο, ότι δηλ. τα θύματα βιαιών εγκλημάτων αποφεύγουν να συζητούν αυτές τις εμπειρίες τους. Επιπλέον δεν γίνεται προφανές, γιατί οι προσωπικές συζητήσεις για την εγκληματικότητα θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά σε πραγματικές εμπειρίες θυματοποίησης και όχι στην παρουσίαση του εγκλήματος από τα μέσα ενημέρωσης.

— Μια πρόσφατη μελέτη που διεξήχθη από μια ερευνητική ομάδα της «Διεθνούς Εταιρίας Μεταδόσεων» ενός από τα τρία μεγαλύτερα εμπορικά τηλεοπτικά δίκτυα στις ΗΠΑ (**J. Ronald Milavsky, Ronald C. Kessler, Horst H. Stipp, William S. Rubens** 1982) καταλήγει στο συμπέρασμα πως η παρουσίαση της βίας στην τηλεόραση δεν έχει καμία επίπτωση στις στάσεις και στα είδη συμπεριφοράς των τηλεθεατών. Αυτή η μελέτη, που επιχειρεί να αποδώσει την βίαιη συμπεριφορά αποκλειστικά, στις επιδράσεις της οικογένειας και της γειτονιάς, δεν είναι πειστική. Κι αυτό, γιατί δεν ερμηνεύει τους λόγους για τους οποίους τα επιθετικά πρότυπα που μαθαίνονται μέσα στην οικογένεια και στη γειτονιά επηρεάζουν την συμπεριφορά, ενώ τα πρότυπα της τηλεόρασης δεν επιδρούν.

9. Εισηγήσεις για μια εγκληματολογικά επιθυμητή διαμόρφωση γνώμης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Δεν τίθεται θέμα περιορισμού της ελευθερίας του τύπου, εξαιτίας των αποτελεσμάτων της ειδησεογραφικής έρευνας. Παρολαυτά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν θα πρέπει να θεωρούν ως μόνη ψυχαγωγία των δεκτών τους την εγκληματικότητα και την αποκλίνουσα συμπεριφορά. Σε ένα δυτικού προσανατολισμού κράτος με δημοκρατικό Σύνταγμα, τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να εκπληρώνουν με αντικειμενικότητα τους σκοπούς της πληροφόρησης σχετικά με την εγκληματικότητα και την ποινική δικαιοσύνη. Πρέπει να ενημερώνουν τα πιθανά θύματα για τους κινδύνους θυματοποίησης, για τον έλεγχο της ποινικής νομοθεσίας και της ποινικής δικαιοσύνης ως «φύλακες του κοινού» και να εξηγούν στην κοινωνία πού χαράσσεται η διαχωριστική γραμμή επιτρεπτής και απαγορευμένης συμπεριφοράς (υπόθεση της διαχωριστικής γραμμής) (**Kai T. Erikson** 1966, **Michael Sturma** 1984). Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν επιτρέπεται με κανένα τρόπο, να ενεργούν ανεξέλεγκτα στην εκπλήρωση των σκοπών τους. Δεν πρέπει να ανέχονται προπαγάνδες μίσους (**Επιτροπή Αναθεώρησης του Δικαίου του Καναδά** 1986) όπως για παράδειγμα την εποχή του εθνικοσοσιαλισμού στη Γερμανία που αυτή η προπαγάνδα είχε καταστρεπτικές συνέπειες. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν πρέπει να γίνουν οι αποδιοπομπαίοι τράγοι, μόνοι υπεύθυνοι για την πρόκληση της κοινωνικής απόκλισης και της εγκληματικότητας.

Αν και στο σημερινό στάδιο, η εγκληματολογική έρευνα αποδεικνύει πως τα μέσα ενημέρωσης συμβάλλουν στην πρόκληση του εγκλήματος, το αποτέλεσμα αυτό δεν είναι οριστικό.

Οι εσωτερικές πιέσεις των οργανισμών των μέσων ενημέρωσης που οδηγούν σε παραποιήσεις θα πρέπει να ερευνηθούν λεπτομερώς. Ο **Paul Wilson** και ο **Peter Curabovsky** του «Αυστραλιανού Ινστιτού-

του Εγκληματολογίας» στην Καμπέρα άρχισαν πρόσφατα να διεξάγουν μια τέτοιου είδους ερευνητική δουλειά. Κατά τη γνώμη μου οι άνθρωποι των μέσων ενημέρωσης ακολουθούν στην παρουσίαση της εγκληματικότητας την άποψη της κοινής γνώμης (αλληλεπίδραση μεταξύ δημοσιοποιημένης και κοινής γνώμης) για το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη και όχι τα προσωπικά τους πιστεύω. Τα αποτελέσματα του Αυστραλιανού Ινστιτούτου Εγκληματολογίας θα συγκεντρώσουν το διεθνές ενδιαφέρον. Μια ρεαλιστική εκτίμηση του σημερινού σταδίου φαίνεται να εμποδίζει τους δέκτες να αποβάλλουν τα λαϊκά ψυχαγωγικά είδη που ασχολούνται αποκλειστικά με τις αποκλίνοσες και εγκληματολογικές φαντασιώσεις. Τα σχετικά με την εγκληματικότητα ψυχαγωγικά είδη δεν θα πρέπει παρολαυτά να αποκλίνουν κατά πολύ της πραγματικότητας όπως συμβαίνει σήμερα. Πάνω απ' όλα, τα μέσα ενημέρωσης δεν θα πρέπει μέσω των ψυχαγωγικών τους μορφών, να δημιουργούν την εικόνα της εγκληματικής πραγματικότητας. Θα πρέπει αντίθετα να καταδείξουν με κατάλληλο τρόπο πως οι εγκληματικές ιστορίες της τηλεόρασης είναι παιγνίδια, σπαζοκεφαλίες, σύγχρονα παραμύθια (Heike Jung 1985a, 1985b).

Η ειδησεογραφία των εγκλημάτων στα μέσα ενημέρωσης πρέπει να μεταφέρει στους δέκτες της μία πιο ολοκληρωμένη και πιο κοντινή στην πραγματικότητα εικόνα της εγκληματικότητας, των δραστών και των θυμάτων. Τα αστυνομικά δελτία θα πρέπει να συμπληρώνονται με ευρύτερες πληροφορίες, με αποδεικτικά στοιχεία που θα πρέπει να μεταδίδονται σε ώρες υψηλής ακροαματικότητας και να καθιστούν τα αποτελέσματα των εγκληματολογικών ερευνών και των πρακτικών τους συνεπειών, κατανοητά στην πλειοψηφία του κοινού. Δεν αρκεί η απλή παράθεση των εγκληματολόγων· οι δημοσιογράφοι πρέπει να εξοικειωθούν με τα αποτελέσματα των ερευνών. Είναι ελλιπής ο επιπόλαιος συνδυασμός αποδεικτικών στοιχείων υπό την πίεση της επικαιρότητας. Η ανάλυση των εγκληματικών προβλημάτων απαιτεί κυρίως ηρεμία, περιουλλογή και υπομονή. Ο δημοσιογράφος πρέπει να έχει το σθένος να αντιμετωπίσει την καθημερινή εμφάνιση και κανονικότητα του εγκλήματος.

Κάτι τέτοιο βέβαια είναι δύσκολο, μια και οι δέκτες είναι υπέρ του δέοντος απαιτητικοί και κακομαθημένοι από την ψυχαγωγία που σχετίζεται με το έγκλημα. Όμως δεν είναι αδύνατο να πραγματοποιηθεί, εάν οι δημοσιογράφοι αποδεσμευτούν από την ιδέα πως οι δέκτες τους ικανοποιούνται με την σημερινή παρουσίαση της εγκληματικότητας.

Πάνω από όλα, επιβάλλεται η εξοικείωση ενός μεγαλύτερου μέρους του κοινού και ειδικά των μέσων ενημέρωσης με τα αποτελέσματα της εγκληματολογικής, εμπειρικής έρευνας, μέσω ενός κατανοητού και σύγχρονου τρόπου. Το Αυστραλιανό Ινστιτούτο Εγκλημα-

τολογίας πρωτοστατεί σε μια έρευνα για την παγκόσμια εγκληματολογία, εκδίδοντας από το 1986 τις σειρές «Trends and Issues in Crime and Criminal Justice» (Τάσεις και Ζητήματα για το Έγκλημα και την Ποινική Δικαιοσύνη). Το πρόβλημα άπτεται μιας καλύτερης συνεργασίας μεταξύ εγκληματολογίας και μέσω μαζικής ενημέρωσης, προς την οποία και οι δύο πλευρές πρέπει να συμβάλλουν.

Αυτό που απαιτείται από τα μέσα ενημέρωσης, συνοψίζεται σε μια πρόταση. Θα πρέπει να συμβάλλουν στην ειρήνη, ειλικρίνεια και εντιμότητα για να αντιμετωπιστούν ορθότερα τα προβλήματα της κοινωνικής απόκλισης, της παραβατικότητας ανηλίκων και της εγκληματικότητας, όπως επιβάλλεται σήμερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abend, Michael**, "Die Tagesschau: Zielvorstellungen und Produktionsbedingungen", Rundfunk und Fernsehen. 22 (1974), 166-187.
- Adams, Phillip**, "Films, Literature, and Crimes of Violence" Australian Journal of Forensic Sciences. 7 (1975), 149-156.
- Australian Bureau of Statistics**, General Social Survey Crime Victims of May 1975. Canberra 1975.
- Crime Victims Survey, 1983, Preliminary. Canberra 1984.
- Bandura, Albert**, Aggression. A Social Learning Analysis. Englewood Cliffs/N.J.: Prentice-Hall 1973.
- Social Learning Theory**. Englewood Cliffs/N.J.: Prentice-Hall 1977.
- Baril, Micheline**, "Une Illustration de la Peur Concrète: Le Cas des Victimes", Criminologie. 16 (1983), 31-49.
- Becker, Howard S.**, Outsiders. New York-London: Free Press- Collier-Macmillan 1963.
- Belson, William A.**, Television Violence and the Adolescent Boy. West-mead-Farnborough-Hampshire: Saxon House 1978.
- Biles, David**, Australian Victim Survey Methodology. Lecture. San Diego 1985.
- Blumer, Herbert**, "society as Symbolic Interaction", Jerome G. Manis/Bernard N. Meltzer (eds.), Symbolic Interaction. 2nd edition, Boston: Allyn and Bacon 1972, 145-154.
- Braithwaite, John/David Biles/Ray Whitrod**, "Fear of Crime in Australia", Hans Joachim Schneider (ed.), The Victim in International Perspective. Berlin-New York: Walter de Gruyter 1982, 220-228.
- Brillon, Yves**, "La Peur du Crime et la Punitivité chez les Personnes Agées", Criminologie. 16 (1983), 7-29.
- Chibnall, Steve**, Law-and-Order News. An Analysis of Crime Reporting in the British Press. London: Tavistock 1977.
- Clinard, Marshall B.**, Cities with Little Crime. The Case of Switzerland. Cambridge-London-New York-Melbourne: Cambridge University Press 1978.
- Cohen, Stanley**, Folk Devils and Moral Panics. The Creation of the Mods and Rockers. New York: St. Martin's Press 1980.
- Davis, F. James**, "Crime News in Colorado Newspapers" (1952). Stanley

- Cohen/Jock Young (eds.), *The Manufacture of News*. London: Constable 1973, 127-135.
- Dijk, Jan J.M. van**, "The Extent of Public Information and the Nature of Public Attitudes towards Crime", Council of Europe (ed.), *Collected Studies in Criminological Research*. Vol. XVII: "Public Opinion on Crime and Criminal Justice". Strasbourg 1979, 7-42.
- Dijk, Jan J.M. van/Carl H.D. Steinmetz**, *The Research and Documentation Centre Victim Surveys, 1974-1979*. The Hague 1980.
- Dominick, Joseph R.**, "Crime and Law Enforcement on Prime Time Television", *Public Opinion Quarterly*. 37 (1973), 2412-250.
- , "Crime and Law Enforcement in the Mass Media", Charles Winick (ed.), **Deviance and the Mass Media**. Beverly Hills-London: Sage 1978, 105-128.
- Donnerstein, Edward**, "Pornography: Its Effect on Violence against Women", Neil M. Malamuth/Edward Donnerstein (eds.), *Pornography and Sexual Aggression*. New York-London-Tokyo: Academic Press 1984, 53-81.
- Edgar, Patricia**, *Children and Screen Violence*. S' Lucia/Queensland: University of Queensland Press 1977.
- Erickson, Maynard L./LaMar T. Empey**, "Court Records, Undetected Delinquency, and Decision-Making", *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*. 54 (1963), 456-469.
- Erikson, Kai T.**, *Wayward Puritans*. New York-London-Sydney: John Wiley 1966.
- Eron, Leonard D./L. Rowell Huesmann**, "Adolescent Aggression and Television", Fred Wright/Charles Bahn/Robert W. Rieber (eds.), *Forensic Psychology and Psychiatry*. New York: New York Academy of Sciences 1980, 319-331.
- "The Control of Aggressive Behavior by Changes in Attitudes, Values, and the Conditions of Learning", Robert J. Blanchard/D. Caroline Blanchard (eds.), **Advances in the Study of Aggression**. Vol. I. New York-London-Tokyo: Academic Press 1984, 139-171.
- Feltes, Thomas/Cristian Ostermann**, "Kriminalberichterstattung, Verbrechens-furcht und Stigmatisierung: Anmerkungen zu den (unterstellten) Folgen von massenmedialen Verbrechensdarstellungen für Täter, Opfer und Bevölkerung", *Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform*. 68 (1985), 261-268.
- Fishman, Mark**, "Crime Waves as Ideology", *Social Problems*. 25 (1978), 531-543.
- Förster, Michael/Josef Schenk**, "Der Einfluß massenmedialer Verbrechensdarstellungen auf Verbrechensfurcht und Einstellungen zu Straftätern", *Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform*. 67 (1984), 90-104.
- Fujimoto, Tetsuya**, "The Victimological Study in Japan", Hans Joachim Schneider (ed.), *The Victim in International Perspective*. Berlin-New York: Walter de Gruyter 1982, 128-150.
- Garofalo, James**, "Crime and the Mass Media: A Selective Review of Research", *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 18 (1981). 319-350.
- Geerds, Friedrich**, "Fahndung im Fernsehen. Kriminalistische und kriminologische Aspekte", Burkhard Hirsch/Gerhard Weis/Ernst Fuhr/Friedrich Geerds (eds.), *Fahndungssendungen im Fernsehen*. München: Beck 1979, 42-72.

- Gerald, J. Edward**, *News of Crime*. Westport/Conn. -London Greenwood 1983.
- Gerbner, George/Larry P. Gross**, "Living with Television: The Violence Profile", *Journal of Communication*. 26 (1976a).
- , "The Scary World of TV's Heavy Viewer", **Psychology Today**. 1976b, Issue IV, 41-45.
- Goranson, Richard E.**, "Media Violence and Aggressive Behavior: a Review of Experimental Research", Leonard Berkowitz (ed.), *Advances in Experimental Social Psychology*. Vol. V. New York-London: Academic Press 1970.
- Gordon, Margaret T./Linda Heath**, "The News Business, Crime, and Fear", Dan A. Lewis (ed.), *Reactions to Crime*. Beverly Hills-London: Sage 1981, 227-250.
- Gould, Madelyn S./David Schaffer**, "The Impact of Suicide in Television Movies", *New England Journal of Medicine*. 315 (1986), 690-694.
- Graber, Dorris A.**, *Crime and the Public*. New York: Praeger 1980.
- Gunter, Barrie**, *Dimensions of Television Violence*. Aldershot: Gower 1985.
- Harding, Richard W.**, *The Impact of Mass Media upon Youth Violence*. Beijing/China 1984.
- Hess, Albert G./Dorothy A. Mariner**, "On the Sociology of Crime Cartoons", *International Journal of Criminology and Penology*. 3 (1975), 253-265.
- Hindelang, Michael J./Michael R. Gottfredson/James Garofalo**, *Victims of Personal Crime: An Empirical Foundation for a Theory of Personal Victimization*. Cambridge/Mass.: Ballinger 1978.
- Hoefnagels, G. Peter**, *The Other Side of Criminology*. Deventer/ Holland: Kluwer 1973.
- Höing, Rita**, *Kriminalitätsdarstellung in den Fernsehnachrichten. Eine empirische Untersuchung der Sendungen "Tagesschau" und "Heute"*. Münster: Phototechnische Zentralstelle 1983.
- Hough, Mike/Pat Mayhew**, *The British Crime Survey: First Report*. London: Her Majesty's Stationary Office 1983.
- Humphries, Drew**, "Serious Crime, News Coverage, and Ideology. A Content Analysis of Crime Coverage in a Metropolitan Paper", *Crime and Delinquency*. 27 (1981), 191-205.
- Ishii, Akira**, "Die Opferbefragung in Tokyo", Gerd Ferdinand Kirchhoff/Klaus Sessar (eds.), *Das Verbrechensopfer*. Bochum: Norbert Brockmeyer 1979, 133-157.
- Jones, E. Terrence**, "The Press as Metropolitan Monitor", *Public Opinion Quarterly*. 40 (1976), 239-244.
- Jubelius, Werner**, *Darstellung der Instanzen sozialer Kontrolle*. Frankfurt/M.-Bern: Peter Lang 1981.
- Jung, Heike**, "Massenmedien und Kriminalität", Günther Kaiser/Hans - Jürgen Kerner/Fritz Sack/Hartmut Schellhoss (eds.), *Kleines Kriminologisches Wörterbuch*. 2nd edition, Heidelberg: C.F. Müller 1985a, 294-299.
- , "Was können die Medien in der kriminalpolitischen Meinungsbildung leisten"? Gerhard Kielwein (ed.), *Entwicklungslinien der Kriminologie*. Köln-Berlin-Bonn-München: Carl Heymanns 1985b, 47-57.
- Kelsey, Jane/Warren Young**, *The Gangs: Moral Panic as Social Control*. Wellington: Victoria University 1982.
- Kerner, Hans-Jürgen**, "Fear of Crime and Attitudes towards Crime.

- Comparative Criminological Reflections", *Annales internationales de Criminologie*. 17 (1978), 83-99.
- , **Kriminalitätseinschätzung und innere Sicherheit**. Wiesbaden: Bundeskriminalamt 1980.
- Kerner, Hans-Jürgen/Thomas Feltes**, "Medien, Kriminalitätsbild und Öffentlichkeit. Einsichten und Probleme am Beispiel einer Analyse von Tageszeitungen", Helmut Kury (ed.), *Strafvollzug und Öffentlichkeit*. Freiburg i. Br.: Rombach 1980, 73-112.
- Killias, Martin**, "Zum Einfluß der Massenmedien auf Wissen und Meinung über Tötungsdelikte", *Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform*. 65 (1982), 18-29.
- , "Massenmedien und Kriminalitätsfurcht: Abschied von einer plausiblen Hypothese", *Schweizerische Zeitschrift für Soziologie*. 2 (1983), 419-436.
- Law Reform Commission of Canada**, *Hate Propaganda*. Ottawa 1986.
- Malamuth, Neil M.**, "Aggression against Women: Cultural and Individual Causes", Neil M. Malamuth/Edward Donnerstein (eds.), *Pornography and Sexual Aggression*. New York-London-Tokyo: Academic Press 1984, 19-52.
- Manzanera, Luis Rodriguez**, "Victimization in a Mexican City", U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics (ed.), *Victimization and Fear of Crime: World Perspectives*. Washington D.C.: Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office 1984, 51-56.
- Mattern, Ulrich**, "Massenmedien und Kriminalität", Willi Seitz (ed.), *Kriminal- und Rechtspsychologie*. München-Wien-Baltimore: Urban and Schwarzenberg 1983, 120-128.
- Mead, George Herbert**, *Sozialpsychologie*. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1976.
- Milavsky, J. Ronald/Ronald C. Kessler/Horst H. Stipp/William S. Rubens**, *Television and Aggression*. New York-London: Academic Press 1982.
- Miller, Walter B.**, "White Gangs", James F. Short (ed.), *Modern Criminals*. Chicago: Aldine 1970, 45-85.
- , "Youth Gangs in the Urban Crisis Era", James F. Short (ed.), **Delinquency, Crime, and Society**. Chicago-London: University of Chicago Press 1976, 91-128.
- Nelson, Edward C.**, "Pornography and Sexual Aggression", Maurice Yaffé/Edward C. Nelson (eds.), *The Influence of Pornography on Behavior*. Paris-San Francisco-Tokyo: Academic Press 1982, 177-248.
- O'Connor, Michael**, "A Community's Opinion on Crime: Some Preliminary Findings", *Australian and New Zealand Journal of Sociology*. 14 (1978), 61-64.
- Ostermeyer, Helmut**, "Straflust statt Rechtsbewußtsein", Eckart Spoo (ed.), *Die Tabus der bundesdeutschen Presse*. München-Wien: Carl Hanser 1971, 82-96.
- **Die bestrafte Gesellschaft**. München-Wien: Carl Hanser 1975.
- Pandiani, John A.**, "Crime TV: If all we Knew is what we Saw...", *Contemporary Crises*. 2 (1978), 437-458.
- Phillips, David P./Lundic L. Carstensen**, "Clustering of Teenage Suicides

- after Television News Stories about Suicide", *New England Journal of Medicine*. 315 (1986), 685-689.
- Reiss, Albert J.**, *Public Perceptions, and Recollections about Crime, Law Enforcement, and Criminal Justice*. Washington D.C.: Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office 1967.
- Reiwald, Paul**, *Die Gesellschaft und ihre Verbrecher*. Zürich: Pan 1948.
- Riklin, Franz**, "Stigmatisierungsproblematik und Tätigkeit der Medien im Rahmen der Strafverfolgung und der Prozeßberichterstattung", Walter T. Haesler (ed.), *Stigmatisierung durch Strafverfahren und Strafvollzug*. Diessenhofen: Ruegger 1981, 129-159.
- Roshier, Bob**, "The Selection of Crime News by the Press", Stanley Cohen/Jock Young (eds.). *The Manufacture of News*. London: Constable 1973, 28-39.
- Schima, Konrad**, "Kriminologische Aspekte der Fahndung im Fernsehen", Österreichischer Rundfunk (ed.), *Kriminalität, Brutalität und dargestellte Aggression im Fernsehen und ihre Wirkung auf die Öffentlichkeit*. Wien s.a., 367-394.
- Schmidtke, Armin/Heinz Haefner**, "Die Vermittlung von Selbstmordmotivation und Selbstmordhandlung durch fiktive Modelle", *Nervenarzt*. 57 (1986), pp.502-510.
- Schneider, Hans Joachim**, *Kriminalitätsdarstellung im Fernsehen und kriminelle Wirklichkeit*. Opladen: Westdeutscher Verlag 1977.
- , "Massenmedien", Rudolf Sieverts/Hans Joachim Schneider (eds.), **Handwörterbuch der Kriminologie**. 2nd edition, vol. IV. Berlin-New York: Walter de Gruyter 1979a, 338-393.
- , "The Influence of Mass Communication Media on Public Opinion on Crime and Criminal Justice", Council of Europe (ed.), **Collected Studies in Criminological Research**. Vol. XVII: "Public Opinion on Crime and Criminal Justice". Strasbourg 1979b, 121-160.
- , **Das Geschäft mit dem Verbrechen. Massenmedien und Kriminalität**. München: Kindler 1980.
- , "Massenmedien und Kriminalität", Hans Joachim Schneider (ed.), **Die Psychologie des 20. Jahrhunderts**. Vol. XIV: "Auswirkungen auf die Kriminologie" Zürich: Kindler 1981, 631-682.
- , "Meinungsbildung durch den Rundfunk über Straftaten und deren Ahndung", Dietrich Oehler/Inge Donnep/Hubert Rohde/Hans Joachim Schneider/L. Kos-Rabcewicz- Zubkowski (eds.), **Meinungsbildung durch den Rundfunk über Straftaten und deren Ahndung**. München: Beck 1982, 41-68.
- , **Kriminologie**. Berlin-New York: Walter de Gruyter 1987.
- Schwacke, Bettina**, *Kriminalitätsdarstellung in der Presse*. Frankfurt/M.-Bern-New York: Peter Lang 1983.
- Schwind, Hans-Dieter/Wilfried Ahlborn/Hans Jürgen Eger/ Ulrich Jany/Volker Pudiel/Rüdiger Weiß**, *Dunkelfeldforschung in Göttingen 1973/74*. Wiesbaden: Bundeskriminalamt 1975.
- Semmler, Clement**, "Mass Media: Literature and Crimes of Violence", *Australian Journal of Forensic Sciences*. 7 (1975), 135-148.
- Sherizen, Sanford**, "Social Creation of Crime News". Charles Winich (ed.), *Deviance and the Mass Media*. Beverly Hills-London: Sage 1978, 203-224.
- Singer, Dorothy G./Jerome L. Singer**, "Television Viewing and Aggressive

- Behavior in Preschool Children: A Field Study", Fred Wright/Charles Bahn/Robert W. Rieber (eds.), *Forensic Psychology and Psychiatry*. New York: New York Academy of Sciences 1980, 289-303.
- Skogan, Wesley G.**, "On Attitudes and Behaviors", Dan A. Lewis (ed.), *Reactions to Crime*. Beverly Hills-London: Sage 1981, 19-45.
- Skogan, Wesley G./Michael G. Maxfield**, *Coping with Crime*. Beverly Hills-London: Sage 1981.
- Solicitor General Canada**, Canadian Urban Victimization Survey. Six bulletins. Ottawa 1983-1985.
- Stein-Hilbers, Maria Helene**, *Kommunikation über Verbrechen. Empirische Untersuchung der Darstellung von Kriminalität im Fernsehen*. München: Schön 1976.
- Stephan, Egon**, *die Stuttgarter Opferbefragung*. Wiesbaden: Bundeskriminalamt 1976.
- Sturma, Michael**, "Crime News in Colonial New South Wales", *Media Information Australia*. 1984, 7-13.
- Sutherland, Edwin H.**, "The Diffusion of Sexual Psychopath Laws" (1950), Richard Quinney (ed.), *Crime and Justice in Society*. Boston: Little, Brown and Company 1969, 88-97.
- Sveri, Knut**, "Comparative Analyses of Crime by Means of Victim Surveys. The Scandinavian Experience", Hans Joachim Schneider (ed.), *The Victim in International Perspective*. Berlin-New York: Walter de Gruyter 1982, 209-219.
- Teske, Raymond H.C./Greg P. Farrar**, *Texas Crime Poll*. Huntsville: Sam Houston State University 1978.
- U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics** (ed.), *Criminal Victimization in the United States, 1981, 1982*. Washington D.C.: Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office 1984.
- Wisehart, M.K.**, "Newspapers and Criminal Justice", Roscoe Pound/Felix Frankfurter (eds.), *Criminal Justice in Cleveland (1922)*. Reprint: Montclair/N.J.: Patterson Smith 1968, 515-555.
- Wynn, P.W./T. Vinson**, "The Media as a Cause of Crime and Fear", Peter N. Grabovsky (ed.), *National Symposium on Victimology*. Canberra: Australian Institute of Criminology 1982, 183-194.